

Hoş Geldin SoSa

Bülent Kılıç

HASUDER Yönetim Kurulu Başkanı

2022 yılı HASUDER için çok güzel bir haberle başlıyor. Halk Sağlığı ve Sosyal Bilimler (HSSB) Çalışma Grubunun uzun süredir hazırlıklarını sürdürdüğü ve üç ayda bir yayınlanacak olan Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni ya da kısa adıyla **“SoSa”** bugün itibarıyla yayın hayatına başlıyor.

Günümüzde halk sağlığı alanındaki pek çok kişi ne yazık ki sosyal bilimler ve sanatın halk sağlığı politikalarının geliştirilmesinde, araştırmalar yapılmasında ve halk sağlığı girişimlerinde ki rolünü anlamaz, bilmez ya da bilmek istemez.

Oysa 1848 yılında usta hekim Rudolf Virchow **“Tıp sosyal bir bilimdir ve politika tıbbın daha geniş ölçekteki tanımından başka bir şey değildir”** dediğinden beri, tıp artık sosyal ve politik bir bilim olarak kabul ediliyor. Özellikle Halk Sağlığı başta olmak üzere, Tıp Tarihi, Tıbbi Etik, Psikiyatri, Sağlık Yönetimi, Sağlık Politikası, Sağlık Ekonomisi ve Sağlık Hukuku gibi tıbbın değişik disiplinleri tam olarak da Virchow’un ifade ettiği Sosyal Tıp kavramını oluşturuyorlar. Günümüzde sosyal bilimler giderek çok daha

geniş bir alanı kapsamış durumda. Halk sağlığı alanında kullanılabilecek sosyal bilimler olarak Sosyoloji, Antropoloji, İktisat, Siyasal Bilimler, Psikoloji, Hukuk, Felsefe, Coğrafya, Tarih, Arkeoloji, Uluslararası ilişkiler, İşletme, Demografi, İletişim, Eğitim gibi alanlar çok geniş bir yelpazede ve sanatın çeşitli dalları ile birlikte bizim en büyük yardımcılarımız haline geldiler.

Sosyal bilimlerin halk sağlığına yaptığı katkıyı en iyi gösteren örneklerden birisi hukuk alanında Edwin Chadwick’in İngiltere Kraliyet Yoksulluk Komisyonu sekreteri olarak 1848 yılında çıkarılmasına öncülük ettiği **“İngiltere Halk Sağlığı Kanunu”**dur. Benzer şekilde Emile Durkheim’in **“intihar”** çalışması, intiharların bireysel değil, toplumsal bir sorun olduğunu ortaya koyan önemli bir sosyoloji çalışması olarak halk sağlığını etkilemiştir. Ekonomi alanında Karl Marx’ın **“Değer Teorisi”**, sosyoloji alanında Max Weber’in toplumsal eylemi tanımladığı **“yorumlayıcı yaklaşımı”** ve **“çoğulcu sınıf”** kavramı sosyal bilimlerin halk sağlığı alanında kullandığımız katkılarına birer örnek olarak verilebilir.

Sanat da en az sosyal bilimler kadar halk sağlığı alanında kullanılması gereken bir disiplindir. Özellikle edebiyat, karikatür, resim, sinema, müzik ve tiyatro halk sağlığında insani bilimlerin kullanımıyla ilgili olarak son yıllarda öne çıkmaktadır. Sanatın kullanımı kimi zaman bir kitap veya şiir okutma (Emile Zola, Dostoyevski, Shakespeare, Montaigne, Cehov, Zweig, Cervantes, Yaşar Kemal, Haldun Taner, Nazım Hikmet, Orhan Veli, Brecht vb) şeklinde olurken kimi zaman da bir medikal tema üzerinden (ölüm, kanser, disseksiyon, vb) sinema, belgesel vb görsel sanatlarla birlikte bir tartışma şeklinde olmuştur. Unutulmamalıdır ki halk sağlığında insani bilimler ve sanatın kullanımını halk sağlığı alanında çalışanların farklı bakış açılarına sahip olmalarını ve kültürel faktörleri anlamalarını sağlar ve bu nedenle çok önemlidir.

Foucault başta olmak üzere pek çok felsefeci, antropolog ve sosyolog dili insanların anlaşmasını sağlayan en önemli toplumsal bağ olarak nitelendirmektedir. Bu nedenle halk sağlığı alanında çalışanların da dilin nüanslarına hakim olması, kültürel ve etnik varyasyonları dikkate alması gerekir. Psikoanaliz ve medikal etik öğreniminde, psikiyatrik hastalıkların, kronik hastalıkların ve özellikle terminal kanserlerin, ağrının tedavisinde şiir, yaratıcı yazarlık, drama vb insani bilimler önemli rol oynamaktadır. Bu uygulamaların toplum tabanlı yapılması, örneğin Alzheimerlı hastalarla, şizofreni hastalarıyla veya aileleriyle, evsizlerle, şiddet görmüş kişilerle iletişim ve tedavide oldukça yararlı olmaktadır.

Günümüzde bizlere düşen görev, bu olumlu örneklerden yola çıkarak halk sağlığı içinde sağlık sorunlarının sosyal bilimler ve sanat yaklaşımıyla anlaşılması, girişimlerin planlanması, değerlendirilmesi ve sağlık politikalarının ve sağlık sisteminin bu yaklaşımla geliştirilmesidir.

Bu anlamda SoSa Bülteni sağlıkla ilgili toplumsal ve bireysel davranışların nedenlerini incelemek, sağlığın sosyal belirleyicileri üzerine bizleri bilgilendirmek, halk sağlığı içinde sosyal bilimlerin ve niteliksel araştırma yöntemlerinin daha fazla kullanılması için farkındalık yaratmak gibi çok önemli bir misyona sahip olacaktır.

SoSa'nın halk sağlığının sosyal bilimlerle iş birliği ve ortak çalışmalarını içeren örneklerini ve HASUDER'in ilgi alanına girecek konularda yayınlanan bilimsel raporlar, teknik dokümanlar veya roman, öykü, film, belgesel, karikatür, müzik vb. sanat eserlerini bizlerle paylaşmasını dört gözle bekliyoruz.

Kuşkusuz bir bülteni çıkarmaktan daha zoru onu zamanında ve sürekli olarak okurlarıyla buluşturmasıdır. Bu bilinçle bir yıla yakın süredir hazırlıkları süren bültenimizin buna hazır olduğunu belirtmek isterim. Bu vesileyle bültene katkıda bulunan tüm HSSB Çalışma Grubu üyelerine, dışardan katkıda bulunan sosyal bilimler alanından üyelerimize ve bizleri yakından takip edecek tüm okurlarımıza şimdiden yönetim kurulumuz adına teşekkürlerimi sunuyorum.